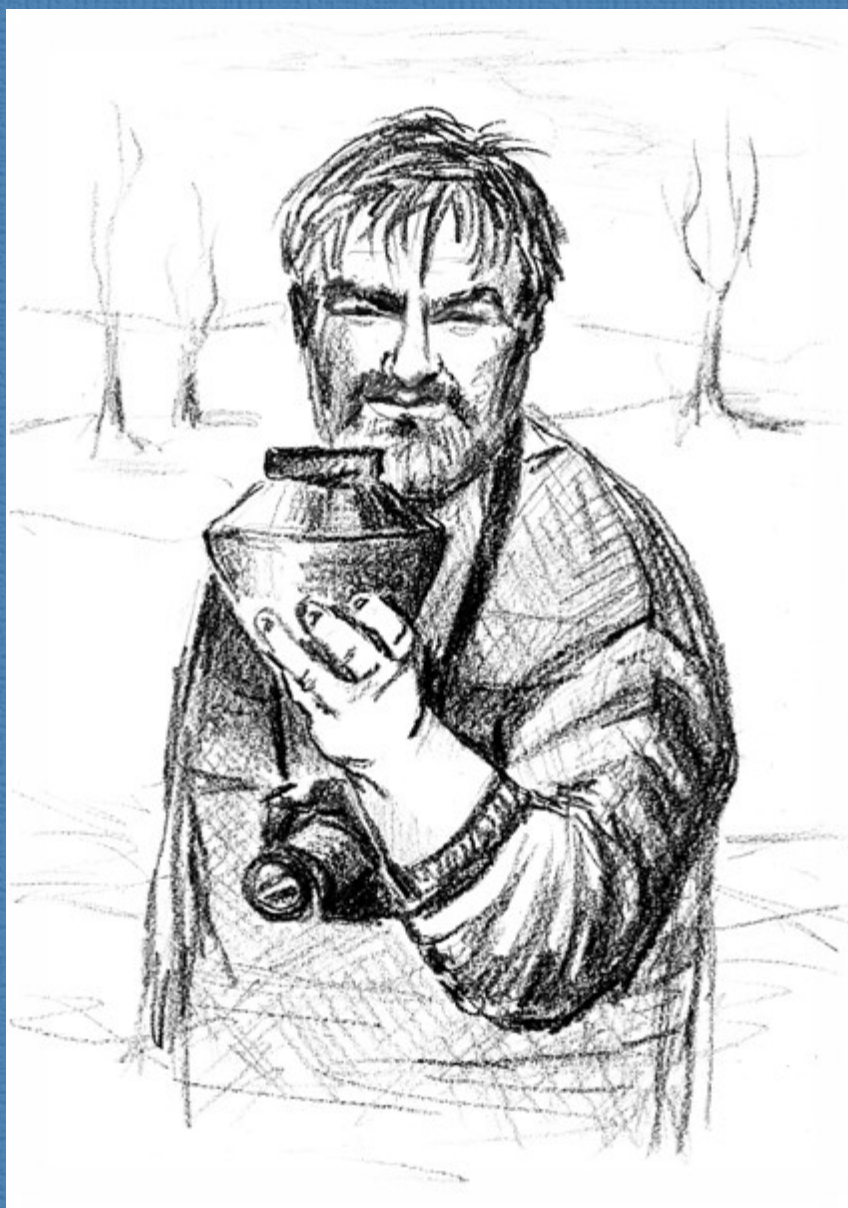

Na stopě (pre)historii jihozápadních Čech 6

Sborník přátel k životnímu jubileu Milana Metličky

Plzeň 2022

Na stopě (pre)historii jihozápadních Čech 6

Sborník přátel k životnímu jubileu Milana Metličky

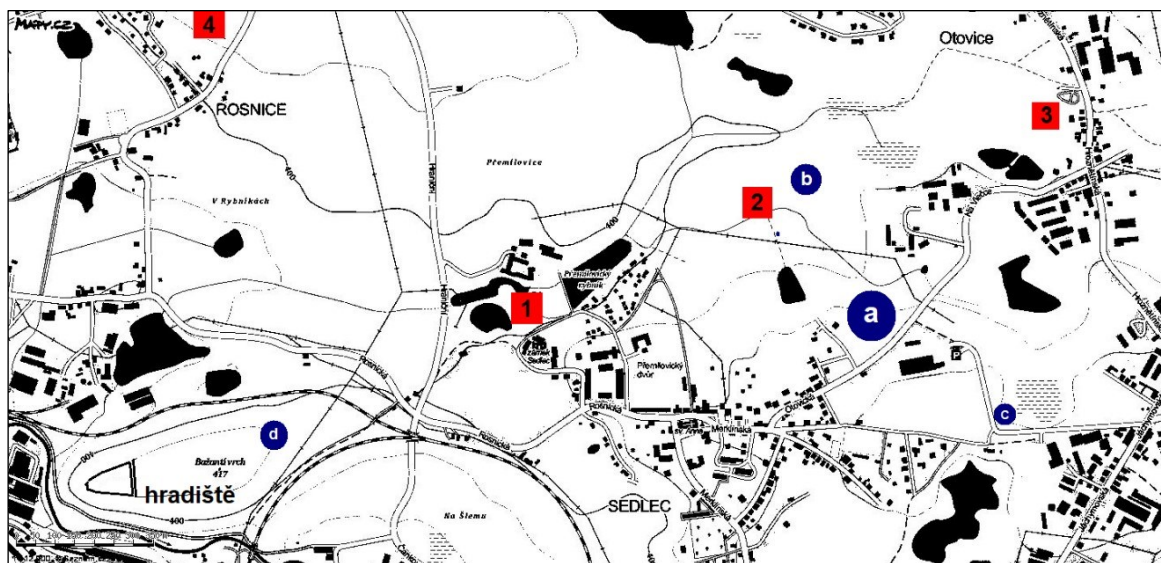
Petr Mikota – Robert Trnka (editoři)
Plzeň 2022

Hradiště na Bažantím vrchu v Sedleci u Karlových Varů

Lukáš Hanzl

Do dnešní doby v této části Karlových Varů převládá zemědělská krajina se sídly převážně rustikálního charakteru, i když i ta již nese četné stopy průmyslového využití, především s ohledem na dnes již dávno ukončenou podpovrchovou těžbu hnědého uhlí a povrchovou těžbu kaolínu.

Vysokou hustotu osídlení otovické pánve v období raného středověku dokládají lokality na Bažantím vrchu (GPS.Loc 50° 14'39.67"N, 12°50'44.62"E, obr. 1: d), a na poli za obcí vlevo při silnici na Nové Otovice (GPS.Loc 50° 14'53.87"N, 12°51'59.12"E, obr. 1: c). Dále byly nalezeny stopy raně středověkého osídlení na terénní vlně asi 300 m jižně od Otovic (GPS.Loc 50° 15'3.54"N, 12°51'56.51"E, obr. 1: 2, b) s četnými nálezy těžkoobjemové strusky doprovázené raně středověkou keramikou v rozpětí od 10.–12. století (Hanzl 2007, 2–4). Dále jsou to nálezy keramiky a mazanice z pole mezi Čankovem a Rosnicemi (obr. 1: 4) a nejnověji místo asi 100 m západně od zastávky MHD Otovice-pošta (obr. 1: 3). Soubor 21 fragmentů keramiky z Přemilovic (obr. 1: 1) byl získán přímo při archeologickém výzkumu tvrže tamtéž (Plesl – Hájek – Martínek 1983, 60).

OBR. 1. Čtverce s čísly = stopy osídlení: 1 – Přemilovice (tvrziště, keramika 10. století), 2 – lokalita na terénní vlně uprostřed zaniklých mokřadů severně od Sedlece (keramika 12. století, žernov), 3 – zastávka MHD Otovice-pošta (pouze keramika), 4 – pole mezi Čankovem a Rosnicemi. Kruhy znázorňují místa s nálezy těžkoobjemové strusky dle množství. Kruhové plochy s písmeny: a – ves Sedlec, b – lokalita na terénní vlně uprostřed zaniklých mokřadů severně od Sedlece, c – ojedinelý nález u Nových Otovic, d – Bažantí vrch. Hradiště se nachází v levém dolním rohu (upravil autor, mapový podklad: *Mapy.cz*).

K lokalitě na Bažantím vrchu bylo až do nedávna známo jen toto: „Existence památky není potvrzena, je pouze hypotetická (domnělé terénní relikty opevnění a poloha). I v době zprávy plochy roku 1978 nebyly učiněny žádné nálezy“.

A dále: „Lokalita se nachází na ostrohu (dříve zvaném Gobes) nad L břehem řeky Rolavy ve směru V–Z. Na V je výrazná terénní vlna mylně považována za val. Ze všech stran ostrohu vedou železniční tratě, Z svah je částečně odtěžen. Na J a S okraji jsou terasovité úpravy. Bývá sem situováno slovanské hradiště Sedlec, dosavadní poznatky to však nepotvrzují (dosud žádné nálezy). Plocha uvažovaného hradiště je velmi rozsáhlá, muselo by jít o značně rozlehlé hradiště. Pozůstatky opevnění či jejich náznaky údajně pozorovány v 19. století“ (Památkový katalog).

Není pravdou, že z lokality nepocházejí vůbec žádné nálezy. Opakovaně je zde ve východní části Bažantího vrchu nacházena těžkoobjemová struska a občasné, silně omleté nálezy raně středověké keramiky (osobní zkušenost autora). Naopak lze souhlasit s tím, že hradiště by bylo příliš velké, konkrétně asi deseti-hektarové. Rovněž je pravdou, že dnes v místě pozorované terénní útvary jsou pouze domnělé relikty opevnění. Jedná se totiž o dva na sebe kolmé zářezy do Bažantího vrchu přibližně ve směru světových stran (viz obr. 6). Tyto terénní zářezy vznikly patrně v důsledku těžby kamene až ve druhé polovině 19. století a s hradištěm nemají nic společného.

OBR. 2. Pohled na Bažantí vrch od západu, bílá čára – průběh linie valu napříč ostrožnou Bažantího vrchu, šipka – místo trvalého zamokření indikující možnost existence vodního zdroje nebo cisterny (veškeré fotografie pořídil autor).

Je to ovšem stěna lomu na severní straně Bažantího vrchu, která nám poskytla podélný řez lokalitou a tím i nový pohled na ni. Obrací totiž naši pozornost tam, kde bychom měli hradiště hledat především, a to k ostrožně na západnímu konci Bažantího vrchu. A kupodivu zde pozorovatelné stopy fortifikace jsou (viz obr. 2). Pokud by se jednalo pouze o jednoduché hradiště, byl by jeho areál relativně malý, zhruba 1 ha včetně již odtěžené části.

Nadále však platí, že historický Sedlec bez dalších zjištění nemůžeme zatím spojovat s žádnou doposud známou lokalitou, přestože hradiště na Bažantím vrchu je tomu potenciálně nejbližší.

OBR. 3. Zlomek žernovu (obr. 1: 2).

OBR. 4. Doklady hutnictví železa (obr. 1: b). Nahoře vlevo surovina (siderit, železitý slepenec), vpravo „železná houba“. Dole vlevo vypálená mazanice z konstrukce pece, vpravo těžkoobjemová struska.

OBR. 5. Vlevo mazanice, uprostřed a vpravo omletá mladohradištní keramika (obr. 1: b).

OBR. 6. Vyznačení v článku popisovaných terénních útvarů. Zdroj podkladu: *Letecké měřické snímky*, upravil autor.

Literatura a prameny

- Hanzl, L. 2007: Nové středověké lokality na Karlovarsku. *České památky* 1/2, 2–4.
- Letecké měřické snímky* [online]: Archiv. Zeměměřický úřad [cit. 2022-07-07]. Dostupné na www: <<https://ags.cuzk.cz/>>.
- Mapy.cz* [online]: Seznam [cit. 2022-05-04]. Dostupné na www: <<https://mapy.cz/>>.
- Památkový katalog* [online]: Národní památkový ústav [cit. 2022-05-04]. Dostupné na www: <<https://pamatkovykatalog.cz/>>.
- Plesl, E. – Hájek, L. – Martínek, J. 1983: Pravek Karlovarska a Sokolovska a katalog archeologických sbírek muzeí v Karlových Varech a Sokolově. Karlovy Vary.

Seznam autorů

Jiří Fröhlich, dr. h. c.,

emeritní archeolog Prácheňského muzea v Písku.

Kontakt: jiri@froll.cz

RNDr. Julie Erban-Kočergina,

Česká geologická služba. Odbornice na separaci, měření a interpretaci izotopů Sr-Nd-Pb a Mg. Specializuje se na geochemii a izotopové metody v archeologii.

Kontakt: julia.kocergina@geology.cz

Mgr. Lukáš Hanzl,

archeolog a historik, absolvent Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, člen České archeologické společnosti. Rodák z Ostrova u Karlových Varů.

Kontakt: hanzllukas@seznam.cz

Mgr. Josef Ježek,

archeolog, dokumentátor, oddělení prehistorie Západočeského muzea v Plzni, student doktorandského studia Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni se specializací na traseologii bronzových artefaktů (nástrojů) a experiment v archeologii.

Kontakt: jjezek@zcm.cz

PhDr. Jan John, Ph.D.,

archeolog, pracovník Archeologického ústavu FF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Kontakt: jjohn@ff.jcu.cz

Mgr. Pavlína Kalábková, Ph.D.,

archeoložka ze sekce archeologie katedry historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Kontakt: pavlina.kalabkova@upol.cz

Mgr. Jan Kocina,

archeolog v Muzeu Jindřichohradecka, odborník na archeologii středověku a novověku.

Kontakt: kocina@mjh.cz

Ing. Petr Mikota,

amatérský badatel, člen Klubu Augusta Sedláčka.

Kontakt: pmikota@post.cz

Mgr. Renata Rejchová,

archeolog-antropolog, oddělení prehistorie Západočeského muzea v Plzni.

Kontakt: rrejchova@zcm.cz

Mgr. Jiří Smetana,

archeolog, oddělení záchranných archeologických výzkumů Západočeského muzea v Plzni.

Kontakt: jsmetana@zcm.cz

Doc. PhDr. Radomír Tichý, Ph.D.,

Katedra archeologie FF Univerzity Hradec Králové. Zabývá se obdobím neolitu a archeologickým experimentem.

Kontakt: radomir.tichy uhk.cz

Jan Trnka,

student geologie UK Praha.

Kontakt: hontrn1@seznam.cz

Robert Trnka,

amatérský badatel a muzejní spolupracovník, člen Klubu Augusta Sedláčka.

Kontakt: chamskakultura@seznam.cz

Mgr. Antonín Zelenka,

archeolog, oddělení prehistorie Západočeského muzea v Plzni.

Kontakt: azelenka@zcm.cz

Bc. Petr Zítka,

kameník se specializací na techniky výroby štípané kamenné industrie.

Kontakt: petr.zitka@gmail.com

OBSAH

Laudatio	3
<i>Pavína Kalábková</i>	
Redakční poznámka a blahopřání zároveň	3
<i>Robert Trnka</i>	
Fotografická příloha:	5
Odborné články:	
K podobě výpustných potrubí rybníků purkratické rybníční soustavy	9
<i>Jiří Fröblich</i>	
Hradiště na Bažantím vrchu v Sedleci u Karlových Varů	19
<i>Lukáš Hanzl</i>	
Z východního Srbska do jižních Čech aneb Původ mědi eneolitické sekery z Matné (okr. Jindřichův Hradec).....	23
<i>Jan John – Julie Erban-Kočergina – Jan Kocina</i>	
Stříbrné doly u Losiné v 16. století	27
<i>Petr Mikota (s příspěvkem Jana Trnky)</i>	
Intencionální fragmentarizace kosterních pozůstatků z žárových hrobů (experiment)	53
<i>Renata Rejchová</i>	
Kamenná broušená sekerka se svislým ostřím z Radobyčic (okr. Plzeň-město)	103
<i>Jiří Smetana</i>	
Pokračující experiment se štípáním metabazitu typu Jizerské hory.....	107
<i>Radomír Tichý – Petr Zítka</i>	
Eneolitická výšinná sídliště na k. ú. Nebřeziny a Kaznějov, okr. Plzeň-sever	115
<i>Robert Trnka – Josef Ježek</i>	
Pozdně bronzové a pozdně halštatské sídliště v poloze Draha/Slatkov (k. ú. Horní Bříza, okr. Plzeň-sever).....	123
<i>Antonín Zelenka – Robert Trnka</i>	

Na stopě (pre)historii jihozápadních Čech 6

Sborník přátel k životnímu jubileu Milana Metličky

V roce 2022 vydalo nakladatelství
Ing. Petr Mikota, Polní 56, 326 00 Plzeň
pmikota@post.cz

ISBN 978-80-87170-87-8

sazba a grafická úprava: Robert Trnka, Petr Mikota
kresba na přední straně obálky: Petra Peterková
na zadní straně obálky použita fotografie Renaty Rejchové
tisk: H.R.G. Litomyšl
vydání 1.
